85 години

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Том II

85 години

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

„Димитър А. Ценов" - Свищов

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

8-9 ноември 2021 г.

Том II

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Свищов, 8-9 ноември 2021 г.

Посветена на 85 години от създаването
на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“

Сборник с доклади

ТОМ II

Международната научно-практическа конференция е организирана в изпълнение на проект №НФ-2-2021 „Устойчиво развитие и социално-икономическа кохезия през XXI век – тенденции и предизвикателства“, финансиран със средства по Наредба на МОН за насърчаване на научно-изследователската дейност

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2021

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ
Проф. д-р Марияна Божинова
Ректор на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ - председател
Проф. д. н. Борислав Борисов
Проф. д. н. Божидар Божинов
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Галина Чиприянова
Доц. д-р Здравко Любенов
Доц. д-р Иван Марчевски
Доц. д-р Ирена Емилова
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Катя Личева
Доц. д-р Людмил Несторов
Доц. д-р Марина Николова
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Силвия Костова
Доц. д-р Христо Сирашки

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
Доц. д-р Румен Ерусалимов - *председател*
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова
Гл. ас. д-р Асен Божиков

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ
Проф. д-р Любчо Варамезов - *председател*
Проф. д-р Анета Денева
Проф. д-р Атанас Атанасов
Проф. д-р Йордан Василев
Проф. д-р Красимир Шишманов
Проф. д-р Маргарита Богданова
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Александър Ганчев
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Румен Ерусалимов
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

D. A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS – SVISHTOV

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SOCIO-ECONOMIC COHESION IN THE 21ST CENTURY: TRENDS AND CHALLENGES

Svishtov, 8th - 9th November 2021

Dedicated to the 85th anniversary since the establishment of D. A. Tsenov Academy of Economics

Conference Proceedings

VOLUME II

The international scientific and practical conference has been organized as implementation of project SF-2-2021 "Sustainable Development and Socio-Economic Cohesion in the 21st Century: Trends and Challenges", financed with funds by Ordinance of the Ministry of Education and Science for encouraging scientific research

Tsenov Academic Publishing House
Svishtov
2021

PROGRAM COMMITTEE
Prof. Mariyana Bozhinova, Ph.D.
Rector of D. A. Tsenov Academy of Economics
Prof. Borislav Borissov, D.Sc.
Prof. Bozhidar Bozhinov, D.Sc.
Prof. Stoyan Prodanov, Ph.D.
Assoc. Prof. Galina Chipriyanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Zdravko Lyubenov, Ph.D.
Assoc. Prof. Ivan Marchevski, Ph.D.
Assoc. Prof. Irena Emilova, Ph.D.
Assoc. Prof. Iskra Panteleeva, Ph.D.
Assoc. Prof. Katya Licheva, Ph.D.
Assoc. Prof. Lyudmil Nestorov, Ph.D.
Assoc. Prof. Marina Nikolova, Ph.D.
Assoc. Prof. Plamen Petkov, Ph.D.
Assoc. Prof Silviya Kostova, Ph.D.
Assoc. Prof Hristo Sirashki, Ph.D.

ORGANIZING COMMITTEE
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D., Chairman
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovksi, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.
Head Asst. Asen Bozhikov, Ph.D.

EDITORIAL COMMITTEE
Prof. Lyubcho Varamezov, Ph.D., Chairman
Prof. Aneta Deneva, Ph.D.
Prof. Atanas Atanasov, Ph.D.
Prof. Yordan Vasilev, Ph.D.
Prof. Krasimir Shishmanov, Ph.D.
Prof. Margarita Bogdanova, Ph.D.
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Aleksandar Ganchev, Ph.D.
Assoc. Prof. Ventsislav Vassilev, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovski, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.

The published materials have been reviewed. The authors are responsible for the content and layout of their papers, the opinions expressed, the data used and the sources cited.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

СЪДЪРЖАНИЕ

ТОМ II

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, ПЛАНИРАНЕ, МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА, БИЗНЕС ИНФОРМАТИКА

МЕЖДУНАРОДНАТА ПРОИЗВОДСТВЕНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ
В СЪВРЕМЕННИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕН БИЗНЕС
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 7

INTEGRATION PROCESSES IN INTERNATIONAL BUSINESS: DIAGNOSIS
OF PREREQUISITES, PARAMETRIZATION AND SIMULATION
D. Sc. Econ., Professor, Illya Khadzhynov, D. Sc. Econ., Professor, Maryna Savchenko
Docent, PhD in Economics, Mariia Shkurat 16

ТЕРИТОРИАЛНИ ПРОПОРЦИИ, ДИСПРОПОРЦИИ… КОХЕЗИЯ?
(ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ)
Проф. д-р Веселин Бояджиев 25

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ В КОНТЕКСТА НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
Гл. ас. д-р Весела Петрова, Доц. д-р Боряна Трифонова,
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова, **Проф. д-р Емил Димов** 34

ГРАДЪТ - ИКОНОМИЧЕСКИ КАТАЛИЗАТОР
ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНА
Проф. д-р Константин Калинков 43

ПОЛИТИКИ (НЕ)ОСНОВАНИ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА
Проф. д-р Маргарита Богданова 51

КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕ НА СИСТЕМНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ОБРАТИ
Проф. д-р Никола Янков 59

INSTITUTIONAL CHANGES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION
OF AGRICULTURE TO INFLUENCE UKRAINIAN AGRO – EXPORTS
Assoc. Prof. Oksana Kiforenko, PhD 66

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
КОМПЕТЕНЦИЙ БЕЛОРУССКИХ МЕНЕДЖЕРОВ
Доктор экономических наук, профессор Наталья Маковская 74

ПРОБЛЕМЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ
ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
Профессор, доктор экономических наук Вардан Бостанджян,
Кандидат экономических наук, д-р Армине Захарян, **Юлиана Акобян** 80

СЪВРЕМЕННИ МАРКЕТИНГОВИ АСПЕКТИ НА ПАЗАРА
НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Ваня Григорова ……..…….. 91

РОЛЯТА НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА
ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Корнелия Тодорова ……..……..…….…….. 100

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА
КАТО ФАКТОР НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЕФЕКТИВНОСТТА
НА НОВА ПАРАДИГМА НА ИНДУСТРИАЛНОТО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Александър Александрович Сергеев …..……...…….……. 108

ОРГАНИЗАЦИОННИ ПРОЦЕСИ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Анатолий Асенов …...…….…..……. 116

ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕГРЯВАНЕ И МОБИНГ
В ДИГИТАЛНА РАБОТНА СРЕДА
Доц. д-р Венета Христова …….……..……. 124

БИЗНЕС МОДЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ НА ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ
Доц. д-р Веселин Попов, Доц. д-р Петя Емилова ……..……. 132

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНФЛУЕНСЪР МАРКЕТИНАГА В БИЗНЕСА
Доц. д-р Виржиния Иванова …….……. 139

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С УСЛУГИ НА БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Галина Захариева …….……. 147

ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ – КЛЮЧОВ ФАКТОР
ЗА ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА
Доц. д-р Георги Кондев ……..…….……. 155

ВЛИЯНИЕ НА TQM И ВЪНШНИТЕ РИСКОВЕ
ВЪРХУ ПРОЦЕСИТЕ СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОМЯНАТА В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Георги Кондев, Докторант Ирена Михайлова …….……..……. 164

ЕКОИНОВАЦИИ И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ
Доц. д-р Дафина Донева …..……. 172

ЕТИКА И ЕТИЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА –
МОДЕЛИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Доц. д-р Евелина Парашкевова, Докторант Изабела Йонкова …….……. 179

МОДЕЛИРАНЕ НА ЕКСПОРТНАТА ПАЗАРНА ОРИЕНТАЦИЯ
Доц. д-р Здравко Любенов ……..……. 187

ВЛИЯНИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ НАГЛАСИ И НАВИЦИТЕ
ПРИ ПОТРЕБЯВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ
Доц. д-р Иван Марчевски, Ас. д-р Криста Нейкова ……..……. 191

РЕЦЕСИЯТА ПОРОДЕНА ОТ COVID-19 И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ
ЗА ПРОМЕНИ В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Людмил Несторов ……..……. 199

РЕКЛАМНИТЕ АГЕНЦИИ В КОМУНИКАЦИОННИЯ ПРОЦЕС
Доц. д-р Пенка Горанова ……...…….……. 210

ЕФЕКТЪТ НА РОЗЕНТАЛ – КОНТРОЛНИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ
Доц. д-р Пепа Стойкова, Доц. д-р Ирена Емилова ……...…….……. 218

ДИГИТАЛНАТА ЕКОСИСТЕМА – ТЕХНОЛОГИИ И БИЗНЕС МОДЕЛИ
Доц. д-р Петя Емилова, Доц. д-р Веселин Попов ……...……...……. 227

РАЗБИРАНЕ ЗА РОЛЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
В ПОСТИГАНЕТО НА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Румяна Златева ……..……. 234

НАМАЛЯВАНЕ НА РАСТЕЖА И ДЕСТАБИЛИЗИРАЩИ
ЕФЕКТИ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ГЛОБАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Румяна Златева, Доц. д-р Али Балканли ……..……. 241

ТЕОРЕТИЧНИ И ЕМПИРИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА КОМУНИКАЦИОННАТА
ПОЛИТИКА НА ТЪРГОВСКАТА СТРУКТУРА
Доц. д-р Христина Михалева, Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..……. 250

МЯСТО И СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРОЦЕСА ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОЕКТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОСТАНАЛИТЕ ПРОЦЕСИ
Доц. д-р Христо Сирашки ……..…… 259

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ В ИНДУСТРИАЛНОТО
ПРЕДПРИЯТИЕ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова ……..……..…… 266

ДИФУЗИЯТА НА ИНОВАЦИИ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Даниела Илиева ……..……...…. 276

АЛГОРИТЪМ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ
В ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНСТИТУЦИЯ
Гл. ас. д-р Деница Загорчева ……....…. 284

УПРАВЛЕНИЕ НА КАРИЕРАТА –
ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ
Гл. ас. д-р Десислава Алексиева ……....…. 292

УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Елена Йорданова ……..…..… 298

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПЛАНИРАНЕТО
НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА БИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Елица Лазарова …….……..... 303

ГЛОБАЛНАТА ТЪРГОВИЯ С ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧНИ
ПРОДУКТИ КАТО ДВИГАТЕЛ НА РАСТЕЖА
Гл. ас. д-р Ивайло Петров …….…..…. 312

ВЛИЯНИЕ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
ВЪРХУ ЦИФРОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова …….……..… 320

СТРАТЕГИЧЕСКА КОРПОРАТИВНА ОТГОВОРНОСТ –
ОСОБЕНОСТИ И ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Милен Динков …… 328

МЕДИКО-ГЕОГРАФСКАТА КОХЕЗИЯ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Нели Веселинова …… 335

СЪСТОЯНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ИЗНОС В КОНТЕКСТА
НА ПАНДЕМИЯТА ОТ КОВИД-19
Гл. ас. д-р Недялко Несторов ……..…..…… 343

КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ
КАТО КОМПОНЕНТ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ –
ВЗАИМОВРЪЗКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Гл. ас. д-р Станислава Стоянова …….……. 349

ИНТЕГРИРАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ КАТО ИНСТРУМЕНТ
ЗА ПОСТИГАНЕ НА КОНВЕРГЕНЦИЯ МЕЖДУ РЕГИОНИТЕ
Ас. д-р Мариела Стоянова …….……. 357

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ ПРИ КРИЗА - СЪВРЕМЕННИ
ИЗМЕРЕНИЯ И ВЪЗМОЖНИ БИЗНЕС РЕШЕНИЯ
Ас. д-р Надежда Стефанова ……..…. 363

РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА РЕКЛАМНИЯ ПРОЦЕС В АГРОБИЗНЕСА
Ас. д-р Пламен Петров ……..……. 371

INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP IN THE NEXT NORMAL:
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES
Sen. lect. Margarita Mihaylova, PhD …….…….. 378

СИСТЕМИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА МАРКЕТИНГОВАТА
ДЕЙНОСТ В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Д-р Ралица Янева …….…. 385

ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА МЪРЧАНДАЙЗИНГОВОТО ПРОДУКТОВО НИВО ПОСРЕДСТВОМ МАТРИЦАТА ARTHUR D. LITTLE – A. D. L.
Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..... 393

THE IMPACT OF ELECTRONIC HUMAN RESOURCES MANAGEMENT PRACTICES ON ACHIEVING COMPETITIVE ENTREPRENEURSHIP FOR BUSINESS ORGANIZATIONS
Mohamed Mostafa Ali AlBaz, PhD, Lecturer,
Adham Said Ali Ibrahim, MSC, PhD Student ……..……..… 401

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТНИ ЕКИПИ В МУЛТИПРОЕКТНА СРЕДА
Докторант Боян Врančев ……..…….. 409

ИНОВАЦИИ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА „ЗЕЛЕНИ“ ПОЛИТИКИ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО
Докторант Владо Божилов ……...……..……. 416

КОНФЛИКТИТЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
Докторант Мария Велкова ……..… 425

ОТРАСЛИ НА ИКОНОМИКАТА

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЯТ ТУРИЗЪМ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ
Проф. д-р Марияна Божинова ……..… 435

ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА В ДЪРЖАВИ С РАЗВИВАЩИ СЕ ПАЗАРИ В КОНТЕКСТА НА ИНДУСТРИЯ 4.0
Проф. д.ик.н. Евгений Савелев, Проф. д.ик.н. Виталина Куриляк …….…….. 443

ОСОБЕНОСТИ НА ФОРМИРАНЕ НА МЕХАНИЗМА НА УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛНО ОТГОВОРНИТЕ КОМПАНИИ ВЪВ ВЕРИГАТА НА ДОСТАВКИТЕ
Проф. д-р Анета Денева, Докторант Рустам Асланзаде ……..... 451

БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ КАТО АТРАКТИВНИ НИЪРШОРИНГ ДЕСТИНАЦИИ
Проф. д-р Любчо Варамезов, Кармен Врančев ……... 457

ДИГИТАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА – ИНСТРУМЕНТ НА УПРАВЛЕНСКОТО КОНСУЛТИРАНЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА СМАРТ ТУРИЗМА
Доц. д-р Николай Цонев, Докторант Данаил Алеков ……..…….. 464

ВЛИЯНИЕ НА КРИЗИСНИТЕ СЪБИТИЯ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА НА ДРЕБНО
Доц. д-р Венцислав Перков ……. 472

ЗНАЧИМОСТ НА АГРАРНИЯ СЕКТОР ЗА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Виолета Блажева …….…….. 480

НОВИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС
В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Доц. д-р Искра Пантелеева ……..….. 488

ТУРИЗЪМ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Доц. д-р Любка Илиева ……..….. 497

ФОРМИРАНЕ НА СЕНЗОРНИ ИЗЖИВЯВАНИЯ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
ПАКЕТИ КАТО ФАКТОР ЗА ЗАВРЪЩАНЕ НА ТУРИСТИТЕ
В ДЕСТИНАЦИЯТА
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Ралица Георгиева ……..… 505

БИЗНЕС ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОДУКТИТЕ ПО ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕТО ИМ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Стилияна Басмаджиева ……. 513

СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ АГРАРЕН СЕКТОР
В УСЛОВИЯ НА ТРАНСФОРМИРАЩА СЕ
КЪМ УСТОЙЧИВОСТ ИКОНОМИКА
Доц. д-р Марина Николова ……..…… 523

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ КООПЕРАТИВЕН
МОДЕЛ В БЪЛГАРСКОТО СЕЛСКО СТОПАНСТВО
Доц. д-р Маруся Линкова ……..….. 532

ИЗИСКВАНИЯ ОСИГУРЯВАЩИ ЗДРАВОСЛОВНИ
И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД В ЦЕХОВЕТЕ
ЗА КОНФЕКЦИОНИРАНЕ НА ОБУВНИ ИЗДЕЛИЯ
Доц. д-р Николай Карев ……..……. 539

ТЪРГОВИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ТРЕТИ СТРАНИ –
АНАЛИЗИ И ТЕНДЕНЦИИ
Доц. д-р Петранка Мидова ……..…… 547

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОЦЕНКА НА ПАКЕТИ ОТ АКЦИИ
Доц. д-р Светослав Илийчовски ……..... 555

ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ТЕКСТИЛНАТА ИНДУСТРИЯ
В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Сергей Найденов, Докторант Калин Петров Киряков …….. 564

ОМНИКАНАЛНАТА ИНТЕНЗИВНОСТ НА АСОРТИМЕНТНО ПРЕДЛАГАНЕ
КАТО ДЕТЕРМИНАНТА НА ПОТРЕБИТЕЛСКАТА УДОВЛЕТВОРЕНОСТ
Доц. д-р Симеонка Петрова …. ……...571

КООПЕРИРАНЕ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ ЗА УСТОЙЧИВ
РАСТЕЖ И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Славена Стоянова ……..…… 579

РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА И ПРОГРАМИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ
ТЕРИТОРИЯТА И ТУРИЗМА В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ
Доц. д-р Тихомир Личев ……. 587

СОЦИАЛНАТА КОХЕЗИЯ – ХАРАКТЕРИСТИКИ
И ТЕОРЕТИЧНА РАМКА
Гл. ас. д-р Ваня Ганева ……..….. 595

КОРПОРАТИВНА СОЦИАЛНА БЕЗОТГОВОРНОСТ
Гл. ас. д-р Емил Николов …… 603

ЗАЕТИТЕ ЛИЦА В ТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ –
СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова …… 611

ИНТЕЛИГЕНТНИ РЕШЕНИЯ ЗА ТЪРГОВИЯ НА ДРЕБНО –
ОБЛАЧНА БАЗИРАНА ТОЧКА НА ПРОДАЖБА
Гл. ас. д-р Иван Маринов …… 619

КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА - МОДЕЛ ЗА ПОВИШАВАНЕ
УСТОЙЧИВОСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
Гл. ас. д-р Илияна Кръстева ……... 625

ДИНАМИКА В ЗАЕТОСТТА НА ЛЕГЛОВАТА БАЗА ПО БЪЛГАРСКОТО
ЧЕРНОМОРИЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021г.
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова……632

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СКЛАДОВИТЕ СИСТЕМИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА
ТЪРГОВСКИТЕ ПРОЦЕСИ ПРИ ОМНИКАНАЛНИ ТЪРГОВЦИ
Гл. ас. д-р Марияна Кътева…….. 638

ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Гл. ас. д-р Павлин Павлов ……..……645

ПЛАНЪТ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ – СМЯНА НА ПРИОРИТЕТИТЕ
В ТРАНСПОРТНИЯ СЕКТОР
Гл. ас. д-р Петя Коралова-Ножарова, Гл. ас. д-р Щерьо Ножаров…….……651

МРЕЖОВИ ВЕРИГИ НА ДОСТАВКА В АГРОБИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Радка Ненова ……..…….…….659

ДИНАМИКА И РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДИТЕНОСТТА
НА ТРУДА В СЕКТОР УСЛУГИ
Гл. ас. д-р Силвия Господинова …….……...667

СЪЩНОСТНИ АСПЕКТИ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева ……..……675

ФОТОВОЛТАИЧНИТЕ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТА
НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА
Гл. ас. д-р Явор Станев ……681

ТЕРИТОРИАЛНА КОНЦЕНТРАЦИЯ НА СЕКТОР НЕДВИЖИМА
СОБСТВЕНОСТ И ФАКТОРИТЕ, КОИТО МУ ВЛИЯЯТ
Гл. ас. д-р Яна Стоенчева ……..….. 686

ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИТЕ
НАМЕРЕНИЯ НА МЛАДИТЕ
Ас. д-р Ивайло Костов ……..695

НАЧИНИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ДРЕБНИЯ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ
БИЗНЕС В СФЕРАТА НА ТУРИЗМА СЛЕД COVID-19
Ст. преп. Елка Узунова ……702

ПРОИЗВОДСТВО НА ВОДОРОД ЧРЕЗ ЯДРЕНИ ЦЕНТРАЛИ –
ПЕРСПЕКТИВИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Д-р Борислав Боев ……...……..708

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТРЪЖНИТЕ ПРОЦЕДУРИ В УПРАВЛЕНИЕТО
НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ – АКЦЕНТИ И ПРОБЛЕМИ
Доктор Валери Велковски ……..…….716

ПРОГРАМАТА ЗА ПРОФИЛАКТИКАИ РЕХАБИЛИТАЦИЯ
НА НОИ КАТО ЧАСТ ОТ ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА
ЗА ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
Доктор Кристина Георгиева ……..725

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
НА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ПО КОХЕЗИОННАТА
ПОЛИТИКА ПРЕЗ XXI-ВЕК
Докторант Айтен Сабри …….. 733

ЗЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО
Докторант Александър Личев ……740

ПРИКЛЮЧЕНСКИЯТ ТУРИЗЪМ КАТО НЕРАЗДЕЛНА
ЧАСТ ОТ СВЕТОВНИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Виктория Янакиева ……..748

НЕГАТИВНИ ПРОЯВЛЕНИЯ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО
НА МЕДИЦИНСКИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Десислава Александрова ……..754

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДХОД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА
ЗА СЕРИАЛИЗАЦИЯ НА ЛЕКАРСТВЕНИ ПРОДУКТИ ОТ СТРАНА НА ООП
Докторант Димитър Райчев ……761

ИНОВАЦИИ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА „ЗЕЛЕНИ“ ПОЛИТИКИ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО

Докторант Владо Божилов[1]

Резюме: *Прилагането на иновативни подходи за постигане на „зелени“ политики в управлението на мястото за настаняването несъмнено играе ключова роля за превръщането му в по -привлекателно и желано от туристическа гледна точка. В световен мащаб има нарастваща тенденция туристите да бъдат по -взискателни в избора си и да отсядат в хотели, предлагащи благоприятни условия, които помагат както за опазването на природата, така и за природните ресурси. В резултат на това интересът на туристите нараства, в търсене на хотели, които оставят усещане за близост до природата, проявяват отговорно отношение към нея и желанието да оставят по -бледа следа от човешката дейност. Тази промяна в търсенето налага въвеждането на иновации от хотелиерите за успешно постигане на поставените цели, въпреки лекото увеличение на цената на услугата, предлагана на туристите с отговорно мислене за околната среда.*

Ключови думи: *иновации, „зелени“ политики, турист, природа, хотелиер*
JEL: Z30 Tourism Economics - General

INNOVATIONS IN THE IMPLEMENTATION OF „GREEN“ POLICIES IN THE HOTEL

Vlado Bozhlov, PhD Student[2]

Abstract: *The application of innovative approaches to achieving „green“ policies in the management of accommodation undoubtedly plays a key role in making it more attractive and desirable from the tourist's point of view. Globally, there is a growing trend for tourists to be more demanding in their choice and to stay in hotels offering favorable conditions that help both nature conservation and natural resources. As a result, the interest of tourists is growing, in search of hotels that leave a feeling of closeness to nature, show a responsible attitude towards it, and the desire to leave a paler footprint of human activity. This change in demand necessitates the introduction of innovations by hoteliers to successfully achieve the set goals, despite the slight increase in the cost of the service offered to the tourist with responsible thinking for the environment.*

Key words*: innovation, „green“ policies, tourist, nature, hotelier*
JEL: Z30 Tourism Economics - General

[1] v.bozhilov@unwe.bg, УНСС Университет за Национално и Световно Стопанство – София Научна специалност „Икономика и управление (Туризъм)“

[2] v.bozhilov@unwe.bg, University of National and World Economy Department „Economics of tourism“

1. Въведение

Прилагането на иновативни подходи за постигане на „зелени“ политики при управлението на място за настаняване, несъмнено играе ключова роля в превръщането му в по-привлекателно и желано от гледна точка на туриста. В световен мащаб, се наблюдава зачестяваща тенденция, туристите да бъдат по-взискателни в избора си и да се спират на хотели предлагащи благоприятни условия, спомагащи както за опазване на природата, така и за природните ресурси. В следствие, нараства и интереса от страна на туристите, в търсене на хотели, които оставят усещане за близост до природата, показват отговорно отношение към нея и желанието да оставят все по-блед отпечатък от човешката дейност. Тази промяна в търсенето налага внедряването на иновации от страна на хотелиерите, за успешно постигане на поставените цели, независимо от незначителното оскъпяване на предлаганата услуга за туриста с отговорно мислене за околната среда.

2. Маркетинга и иновациите в хотелиерството

До голяма степен решенията за дизайна на туристическите продукти определят индиректно на какви цени може да се продава той, къде да бъде предлаган и какви форми на комуникация с клиента са необходими, за да се реализират на пазара и т.н. Поради всички тези причини продуктовата политика е основна в системата на маркетинговия микс и лежи в основата на маркетинговата стратегия и тактика. Поради особеното естество и характеристиките на пътуванията и туристическите услуги темата е особено сложна. Всяко посещение на туристическа дестинация включва комбинация от няколко различни компонента – транспорт, настаняване, посещения на забележителности и атракционни развлечения, заведения за хранене и т.н. Понякога всички компоненти са закупени от един доставчик – например, когато клиентът купува пакетна почивка от туроператор или туристически агент или пък когато се подготвя бизнес пътуване. Друг път клиентите разделят отделните компоненти според собствените си предпочитания и очакванията за неочакваност. Концептуализацията на пътуването и на туристическите продукти като група от компоненти или елементи, събрани в един „пакет“, избран да задоволи нуждите на клиентите е от най-важно значение за маркетинг мениджърите в туристическия бизнес. Тя се базира на факта, че неговите компоненти могат да бъдат алтернативно проектирани, променяни и съчетани по много различни начини, за да съответстват на идентифицираните синтезирани нужди на клиентите. Според Мидълтън туристическия продукт, обхваща целия опит на клиента от времето, когато той напуска дома си, до времето, когато той се връща в него. По този начин туристическият продукт трябва да се разглежда като амалгама от три основни компонента на забележителности, съоръжения на местоположението и достъпността на местоназначение.

Съвкупността от материални елементи и услуги придобива значението на продукт едва в момента, в който потенциалният турист му придаде мисловен образ. Всъщност тези материални елементи и услуги представляват други самостоятелни продукти, които се комбинират помежду си така, че да се получи туристически продукт със специфична привлекателност, предлагащ специфични ползи. В този смисъл туристическият продукт се дефинира като съвкупност от потребителни стойности, предназначени за задоволяване на определен вид туристическо търсене. Освен като комбинация от осезаеми, неосезаеми компоненти (услуги) процес и потребителни стойности туристическият продукт може да се приеме условно за означаване на определен натурално-веществен и потребителски резултат от производствената дейност на специализираните туристически фирми за създаване на необходимите потребителни стойности (нощувки, транспорт, развлечение, спортуване, балнеолечение, хоби и т.н.).

Все пак може да се приеме, че туристически продукт е всичко, което може да се предложи на пазара като пътувания и туризъм за придобиване, използване или потребление и което е способно да удовлетвори потребителските нужди, потребности и желания. Той включва физически обекти; туристически, транспортни и други услуги; места; организации и идеи.

През последните години се наблюдава все по-значима роля на иновациите в икономически аспект и при решаването на предизвикателствата, които възникват. Терминът иновационни политики е широко разпространен и намира своето приложения в многообразието от икономически и социални направления. Може да се твърди, че иновационната политика има много подълга история от самия термин и че съществуват няколко различни типа с различни първични цели.

Изключително интересен е въпросът свързан с характеризирането на термина иновация. Един от популярните и основни аспекти на за неговото определяне е свързан с определянето на иновациите като въвеждане на нови решения в отговор на проблеми, предизвикателства или възможности, които възникват в социалната и / или икономическата среда. В литературата за иновационните изследвания тази иновация, която е резултат от „новите комбинации“ на съществуващите знания, способности и ресурси, се разглежда като основен източник на промяна във всички икономически дейности както и в промишлените отрасли, в нискотехнологичните и високотехнологичните, в обществото както и в частния сектор.

Въз основа на тези фактори могат да се разграничат три основни вида иновационна политика.

Политиките, ориентирани към мисиите са насочени към осигуряване на нови решения, които работят на практика, към конкретни предизвикателства, които са на дневен ред. Тъй като е изискването, че предложеното решение работи на практика, трябва да вземат под внимание всички етапи на иновационния процес при разработването и прилагането на политиките в

тази област. Създателите на политики са приели такива от години, например за целите на отбраната, много преди иновационната политика или дори иновациите да станат част от техния стандартен речник, използвайки различни етикети. Много важни нововъведения, които имат голямо икономическо въздействие (например интернет), са резултат от подобни политики.

Ориентираните към изобретението политики имат по-тесен фокус, в смисъл, че се концентрират върху етапа на научноизследователска и развойна дейност/изобретение и оставят възможността за използване и разпространение на изобретението на пазара. Подобни политики станаха популярни в много страни в началото на периода след Втората световна война, подхранвани от вярванията сред политиците по онова време за потенциалните ползи, които науката и технологиите могат да имат за обществото като цяло. Това доведе и до създаването на нови обществени организации, като например (технически) изследователски съвети, от 60-те години насам, за насочване на такава подкрепа към различни фирми и публични научноизследователски организации. Подобна подкрепа в миналото обикновено се считаше за част от научноизследователската и развойна дейност или научната политика, но днес тя често се класифицира като иновационна политика.

Системно ориентираните политики са с по-скорошен произход и фокус, както предлага терминът на характеристиките на ниво система, като например степента на взаимодействие между различните части на системата; степента, в която някои жизненоважни компоненти на системата се нуждаят от подобрение; или възможностите на участниците, които участват. Разработването на такива политики на ниво система е свързано с появата на така наречения подход на „националната иновационна система“ (НИС) около 1990 г. и последващото му приемане от страна на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за консултации и оценки на политиките.

Фазите на иновациите, т.е. иновационен процес, могат да бъдат разделени на четири основни стъпки:

- Идея: събиране на иновационни потенциали, извличане на идеи, оценка и разпространение на идеи.
- Концепция: Обширен анализ и извличане на концепции за решаването, реализацията и маркетинга.
- Решение: Разработване и тестване на разтвори за крайния продукт.
- Пазар: Осъществяване на доставки, производство и логистика, както и маркетинг и продажби.

Развитието на отделните фази зависи в голяма степен от индивидуалните изисквания. Например, по-големите компании имат по-интензивна оценка с няколко етапа на вземане на решения във фазата на идеята. Или технологично-интензивните организации със сложни продукти ще имат по-цялостно изпълнение на производството. И доставчиците на услуги имат различни изисквания.

Ценовата политика не е просто аритметическо ценообразуване, а опит за влияние върху поведението на пазара, за „изкривяване“ на решенията на купувачите и за дестабилизиране на конкурентите чрез системата на цените. По тези причини ценовата политика се превръща в активно, нерядко и главно средство на конкурентната борба. Този, който използва цените, за да постигне възможно най-големия пазарен дял, се стреми да поддържа най-приемливите цени, а не въобще най-ниските.

Идентифицират са теории по отношение на технологията на икономиката на споделяне, които също се изучават от чуждестранни изследователи, за да се разграничи нейната специфичност и да се илюстрира нейното въздействие върху различни аспекти на бизнеса. Резултат от възможностите, които предлага, е появата на непредсказуемост в поведението на потребителя - туристите търсят нов тип продукт, който да бъде създаден за техните индивидуални нужди. Подобряването на връзката между клиента и останалите, участващи в създаването на туристически пакет, както и предлагането на нови и разнообразни туристически продукти са представени като начин да се отговори на текущите промени в търсенето. Тенденции във формирането на нов туристически продукт, адаптиран към нуждите на съвременния потребител.

Туристът като потребител преминава към туристическия „продукт“, за да се възползва от неговите интегрирани компоненти - природни (пейзажи, климат), материални (услуги и оборудване) и човешки (общества и цивилизации, исторически и социално-културни забележителности). С развитието на този процес възникват сложни взаимоотношения между туристите и местната общност с отражения върху икономическия и социалния живот. И те изискват управление по организационен и функционален начин. Информираността в това отношение всъщност е много важна за конкурентоспособността на туристическото предложение и има значителен ефект върху устойчивостта на региона.

3. Прилагане на иновативни подходи при въвеждане на „зелени“ политики в хотелиерството

Изследването ще разгледа няколко примера за прилагане на иновативните подходи при въвеждане на „зелени“ политики в хотелиерството.

Хотел „Сварт“, Норвегия ще е първият иновативен енергийно позитивен хотел в света, той ще бъде първият енергийно положителен хотел, разположен в близост до ледника Svartisen (Свартисен) в община Meløy (Мелой). Думата „сварт“ (svart) на старонорвежки означава едновременно „черен“ и „син“ и от нея произлиза името на внушителния ледник Svartisen, в близост до който се строи едноименният хотел. „Сварт“ се намира в подножието на ледника, непосредствено над северния полярен кръг и е наричан още „хотел-електроцентрала“ (Powerhouse hotel), защото в рамките на 60 години, след като бъде пуснат в експлоатация, се очаква да произведе повече

възобновяема енергия, отколкото е консумирал през целия си жизнен цикъл – от строителството, през експлоатацията, та чак до евентуалното разрушаване на сградата. Дизайнът е с малко въздействие, конструкцията е базирана на местни материали, доколкото е възможно, и е подчинена на строги критерии за устойчивост. Хотелът е проектиран от норвежката фирма Snøhetta (в превод значеща „Снежна шапка“), ще разполага с около 100 стаи, локална лаборатория за наука и дизайн и устойчива ферма, произвеждаща продукти за четирите ресторанта на хотела. Хотела ще бъде отворен за гости през нощта, за дневни посетители и за местната общност.

Хотел „Сварт“ е първата сграда, проектирана и построена в съответствие с най-високите стандарти за енергийна ефективност в северното полукълбо. Хотелът не само ще консумира с около 85% по-малко електроенергия за да покрие както експлоатационните разходи на хотела, включително енергията необходима за обслужващите лодки, така и енергията необходима за изграждането на сградата. Уникално в сравнение с един модерен хотел, но и ще произвежда собствена електроенергия, което е задължително условие за сграда, построена в кристално чистата арктическа среда.

Архитектурата е вдъхновена от местните крайбрежни строителни традиции и стои върху дървени подпори, разтварящи границата между сушата и фиорда. Формата на хотела осигурява панорамна гледка към фиорда и преживяване на невероятна близост до природата.

Архитект на проекта е българина Ивайло Лефтеров, човека който координира целия процес по строителството на първият енергийно-позитивен хотел в света. Българинът е представител на инвеститорите в проекта – норвежката компания MIRIS. Проектантите от известното архитектурно бюро подчертават, че целта на проекта е да оставя минимален „отпечатък“ върху местния ландшафт, флора и фауна. Овалната форма на Сварт разкрива 360-градусова панорама към красивия пейзаж наоколо и допринася за усещането, че сградата сякаш се слива с околната среда. Конструкцията е вдъхновена от традиционните местни „fiskehjell“ – А-образни дървени структури за сушене на риба и „rorbue“ – сезонни рибарски хижи. Носещата конструкция е решена чрез кръстосани, устойчиви на атмосферни влияния, дървени колони, чрез които се постига минималният отпечатък върху терена и благодарение, на които цялата сграда изглежда почти прозрачна. Достъпът до хотела ще бъде възможен единствено чрез лодки, които ще се захранват с помощта на електродвигатели, от близкия град Будьо.

За постигането на този иновативен енергийно-позитивен ефект, няколко технологии и архитектурни решения ще бъдат приложени в „Сварт“. Архитектите са извършили детайлно предварително проучване за да установят, каква ще бъде интензивността и поведението на слънчевата радиация през различните периоди на годината. Впоследствие това проучване става предпоставка за избора на овалната форма на сградата, така че всички помещения в нея – стаи, ресторанти и тераси, да се възползват максимално от

слънцегреенето през деня в различните сезони. На покрива на хотела ще бъдат монтирани норвежки слънчеви колектори, произведени с „чиста“ водна електроенергия. Благодарение на дългите летни нощи се очаква производството на тези фотоволтаични инсталации да бъде значително. Фасадата осигурява надеждна изолация през зимата и охлаждане през топлите дни, което премахва необходимостта от климатизация на сградата. Повечето вложени в строителството на хотела материали са произведени с минимален разход на енергия, така че в крайна сметка да бъде постигнат търсеният енергиен излишък. Върху пресечените носещи греди, под корпуса на сградата ще бъде изградена дървена алея за разходки през лятото, която през зимата ще се използва като кей за лодки. Височината на алеята над водната повърхност е такава, че под нея могат да минават както лодки, така и имащите желание за спорт в студените води. Очаква се изграждането на хотела да приключи през 2021 г.

„Wynn“ е луксозен 5-звезден хотел и казино, разположен в Лас Вегас, Невада, САЩ, отворил врати през 2005 г. Курортът на стойност 2,7 милиарда щатски долара е кръстен на архитекта на казина Стив Уин. Комплекс „Wynn“ разполага с общо 4748 стаи, което го превръща в седмият по големина хотел в света.

През 2018 г. хотела печели четири зелени глобуса за своята отдаденост за създаването и поддържането на иновативни екологични сгради, най-високата сертификация, дадена от Green Building Initiative.

Развитието на енергийния напредък в областта на енергоспестяването е откриването на слънчевото поле „Wynn“ през юни 2018 г., специално предназначено за слънчева енергия от фотоволтаично съоръжение разпростиращо са на площ от около 650 декара, което компенсира разходваната енергия до седемдесет и пет процента от пиковите нужди на курорта, най-големият процент от възобновяемата енергия, използвана от всеки курорт в Лас Вегас. Очакванията са слънчевото поле „Wynn“ в крайна сметка ще бъде използвано за захранване на новите около 20 декара, с които ще бъде разширено конгресното пространство и захранването на целия конгресен център с 100% възобновяема енергия.

Хотел „Марина бей сандс“ в Сингапур разполага с най-модерното иновативно перално стопанство в световен мащаб. Стопанството е изградено на база на прилагането на най-новите иновационни технологии, което чувствително намалява разходите за електроенергия и вода. Изразходването за изпирането на хотелското бельо и униформите на служителите на хотела е с близо 50% по-малко електроенергия и с близо 70% по-малко вода, което го превръща в световен лидер при иновациите в тази област.

Както в световен така и в национален мащаб все по-често се наблюдава желанието на хотелиерите за предприемане на мерки за постигане енергийна ефективност и енергоспестяване посредством прилагането на инова-

ции, с цел намаляване на експлоатационните разходи и прилагане на екологичен подход. Тези мерки могат да бъдат постигнати посредством намаляване на загубите на топлинна енергия, подмяната на климатичната техника с по-висок енергиен клас такава, инсталирането на соларни инсталации за подгряване на топла вода, инсталиране на фотоволтаични централи за производство на електроенергия и използването на енергоспестяващо осветление в хотела.

Неразделна част от „зеленото хотелиерството“ трябва да бъде желанието за опазване на водните ресурси, което се постига чрез използването на иновации в посока тоалетни и батерии, които пестят вода. Също така трябва да бъде осигурена възможност на гостите на хотела спалното им бельо да бъде подменяно по тяхно желание, не на всяка нощувка от престоя им и е необходимо да бъдат стимулирани да участват в програмата за повторна употреба на хавлии. Тези практики неимоверно водят до сериозно спестяване на вода, което от своя страна до запазване на ресурса и намаляване на разходите за хотелиера за този консуматив, без който хотела не може да функционира.

Рециклирането на отпадъци е много важна част от системния екологичен подход в хотелиерството, което най-общо включва разделното събиране на отпадъците (стъкло, метал и пластмаса) и използването на рециклирана и впоследствие предаването и отново за преработка хартия необходима за административните нужди на хотела. Към момента в резултат от рециклиране, намаляването на отпадъците и политиките за екологичен дизайн намаляват потреблението на всички материали, включително изкопаемите горива са намалели между 6 и 12%. Максимумът, който може да се постигне със съществуващите технологии може да достигне 10-17%, посредством използване на иновативни технологии и подобряване ефективността на ресурсите за входните суровини, които се използват в ЕС, могат да се намалят с 24% до 2030 г.

4. Заключение

Хотелиерите трябва да провеждат дългосрочна корпоративната политика с прилагане на иновации за устойчиво развитие с продължаващо търсене и прилагане на нови практики за опазване на околната среда, както и да участват в нови екологични инициативи.

Хотелиера може да повиши цената на предлаганата услуга обосновавайки се с прилагането на иновации и чрез извършването на разходи за постигането на поставените природощадящи цели, но ще постигне уникалност при предлагането и възприемането на услугата от една страна, а от друга страна непрестанното търсене на нови и иновативни методи в тази посока. Много по-често хотелите ще насочат усилията си в посока сертифицирането по програми като Green Key, Travelife, GreenLeaders, AAA и LEED, това ще

бъде все по-важно, тъй като тези сертификати ще започнат да бъдат изисквани от големите туроператори в краткосрочен план.

Клиентите на хотелите ще обръщат все по-голямо внимание на своето здраве и на околната среда, в която се намират, което ще бъде сериозен фактор при избора им на хотел внедрил иновации опазващи природата.

Използвани източници

Ianeva, M. (2018). The Sharing Economy at Tourist Tours and its Impact on the Tourist Business (Travel Agencies) in Bulgaria. *European Journal of Economics and Business Studies, 10*.

Stankova, M. &. (2020). *Regional sustainability in relation to tourism as an effect of the implementation of cross-border partnerships.*

Димитров, П. (2012). *Иновации и иновационно мислене в туризма.*

Цонев, Н. (2013). *Маркетинг на туризма.*

(н.д.). Извлечено от https://www.svart.no/

(н.д.). Извлечено от https://www.prnewswire.com/

(н.д.). Извлечено от https://www.marinabaysands.com/